
Zoeken naar Duits beton in het groen

Struinen buiten de paden van Nationaal Park De Hoge Veluwe mag niet meer. Maar voor de deelnemers aan de wandelexcursie Hoge Veluwe en Tweede Wereldoorlog is een uitzondering gemaakt. De gids steekt er zelf ook nog wat van op.

Joni van Essen
Otterlo

Wat onwennig lopen de twaalf deelnemers, allen op stevige wandelschoenen, naar de picknicktafel bij de parkeerplaats. Daar liggen documenten die betrekking hebben op vliegbasis Deelen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Goede gespreksstof, zo blijkt: de ongemakkelijke stilte maakt al snel plaats voor discussie. Gids Jaap Norg ziet het van een afstand aan. Na ruim tien minuten besluit hij de gemoedelijke praatjes te onderbreken voor zijn introductie. In een kwartier jast de goedlachse zeventiger de globale geschiedenis van het vliegveld erdoorheen. Vijf jaar lang gebruikten de Duitsers hier een nieuw gebouw vliegveld: Flietherhorst Deelen, deels op grondgebied van het Nationaal Park. „Eigenlijk is een kwartier veel te kort”, constateert hij, „maar we moeten door.” De groep komt in beweging en volgt Norg naar de eerste bezienswaardigheden: drie schuilkelders die vlak bij elkaar liggen. De colonne is nog geen vijf minuten onderweg of Norg maakt duidelijk

dat de wandeling niet uitsluitend in het teken staat van oorlogsbouwsels. Na een korte toelichting op een bomkrater, vliegenzwam en klimop komen de bezoekers aan bij de schuilkelders. De eerste twee blijken te zijn afgesloten met deuren. „Ingericht voor de vleermuizen”, zegt Norg, terwijl hij op een invliegopening wijst. Aan de derde kelder is niets aangepast, maar de natuur heeft ervoor gezorgd dat die vervormd en zodoende nauwelijks meer toegankelijk te noemen is. De deelnemers worden twee en een half uur op sleeptouw genomen en ontdekken zo de verborgen resten van wat ooit Flietherhorst Deelen was. Bestemming twee is het zinkgat: een kunstmatig gat dat fungeerde als opvangbak voor de waterafvoer en ook nu nog behoorlijk gevuld is. Hier blijken de wandelschoenen goed van pas te komen. Op uitnodiging van Norg dalen de meeste bezoekers de helling af, maar de wat vochtige grond maakt dit nog een hele opgave.

Dat misleiden, niet weten wat het is en al dat wantrouwen vind

Ik wel bijzonder

—Bianka Hol

De duur van de struintocht maakt dat er genoeg tijd is om ook met elkaar in gesprek te gaan. Daar maakt Bianka Hol dankbaar gebruik van. De Velpse struint samen met haar partner Willem Pieter Piebenga mee, omdat ze meer te weten wil komen over de Tweede Wereldoorlog in de regio. Haar verwondering wordt gewekt door zowel het ingenieuze als 'rotte' van de Duitse bezetters. „Ze maakten hier een vliegveld met een dummydorp erbij om te voorkomen dat het zou worden gebombardeerd.” Het waren gebouwen die waren gecamoufleerd, zodat de militaire functies ervan voor de geallieerden verborgen bleven. „Maar daarmee misleiden ze andere mensen. Dat misleiden, niet weten wat het is en al dat wantrouwen dat erdoor ontstaat, vind ik wel bijzonder.” De vader van Piebenga werkte tijdens de oorlog als dwangarbeider in het Ruhrgebied. „Een paar jaar geleden begon hij daarover te praten”, aldus Hol. Piebenga: „Maar ook dat is een beetje verloren gegane historie: er is één standbeeld. We hadden veel verzetsstrijders en andere dappere

mensen, maar de mensen die onder dwang iets moesten doen zijn een tijd verguisd." Piebenga ziet dan ook overeenkomsten in de onderbelichting van de geschiedenis van zijn vader en die van het park. „We waren op de Veluwe en zagen ineens dat ook hier een stuk Duitse historie was waar we niks van wisten. Dan ga je even kijken.”

Van de zinkput zijn vooral losliggende bakstenen zichtbaar. Anderen zouden eraan voorbijlopen, maar deze bezoekers halen hun camera's tevoorschijn en vullen de uitleg van Norg zelfs

aan. Na het ontdekken van stukken steen die dienden als ondergrond voor de rolbanen, is het tijd voor het interactieve deel van de tour: zoeken naar zestien betonnen platen.

Dat blijkt nog behoorlijk lastig: de meesten van de groep worden teruggefloten, omdat zij allang aan de locatie voorbij zijn gelopen. Met de deelnemers op de omringende platen en Norg op de centrale plaat, maakt de gids duidelijk dat op deze plek vroeger een mast stond die overeind werd gehouden door kabels die aan de omliggende platen waren

bevestigd.

Met deze plek zit het deel van de excursie dat over de oorlog gaat erop. Na nog even te hebben stilgestaan bij een stuifduin met eiken en een zoutsteenbak voor moeflons, is het tijd om terug te gaan naar het beginpunt. Norg loopt zichtbaar tevreden voorop. „Dat gidsen doe ik nu ruim twaalf jaar en ik leer nog steeds bij. Vanmiddag heb ik ook weer een aantal nieuwe dingen gehoord: Google kan er niet aan tippen.”

▲ Even een vondst op de foto zetten. FOTO: HERMAN STÖVER